

colloquium-journal

ISSN 2520-6990

Międzynarodowe czasopismo naukowe

Philological sciences
Pedagogical sciences
Sociological sciences

№13(65) 2020
Część 3

єднати аудиторне та онлайн навчання. Глибина розуміння інформації повинна стати індикатором ступеня її опрацювання й засвоєння, а це неможливо без комплексного поєднання традиційних видів навчання з дистанційними технологіями.

Література

1. Воронкін О.С. Організація дистанційних технологій навчання на основі комп'ютерних інформаційних систем ВНЗ України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/ejournals/vsunud/2009-6E/09vosnzu.htm>.
2. Дистанційне навчання у вищих навчальних закладах України : [Інформаційні матеріали] / МОН України. – Хмельницький : ХНУ, 2009. – 50 с.
3. Організація дистанційного навчання. Створення електронних навчальних курсів та електронних тестів: навч. посібн. / В.В.Вишнівський, М.П.Гніденко, Г.І.Гайдур, О.О.Ільїн. – К. : ДУТ, 2014. – 140 с.
4. Рафальська О.О. Технологія змішаного навчання як інновація дистанційної освіти / О.О.Рафальська // Науковий журнал «Комп'ютерно-інтегровані технології: освіта, наука, виробництво». – Луцьк, 2013. – Вип. 11. – С. 128-133.

5. Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки : Закон України від 9.01.2007 № 537-V [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=537-16>

6. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання : науково-методичний посібник / О.І. Пометун, А.В. Пироженок ; ред. О.І. Пометун. – К. : А.С.К., 2004. – С. 8 – 24

7. Технології навчання дорослих / [упор. О. Главник, Г. Бевз]. – К. : Главник, 2006. – С. 4 – 7, 106 – 111

8. С.І. Осипенко, А. В. Іванов організація функціонального навчання у мережі навчально-методичних центрів цивільного захисту та безпеки життєдіяльності. Київ – 2007.

9. Придатко О.В., Ренкас А.Г. Дослідження ефективності та аспекти впровадження інтерактивних засобів навчання в організацію навчального процесу ЛДУБЖД. Збірник наукових праць Львівського державного університету безпеки життєдіяльності. Львів – 2010.

УДК: 37.013.77

Бабаян Юлія Олександрівна

кандидат психологічних наук

Миколаївський національний університет імені В.О.Сухомлинського

МЕТОД МОДЕЛЮВАННЯ У ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ

Babaiian Yuliia

Candidate of Psychological Sciences

Mykolaivskiy National Sukhomlynskiy University

THE MODELLING METHOD IN PEDAGOGICAL RESEARCH

Анотація.

Метод моделювання є одним з найбільш прийнятних, адекватних, об'єктивних і надійних методів наукових досліджень, що дозволяють максимально об'єктивно і всебічно аналізувати явища або процеси у педагогічній науці при мінімальних втратах і ризиках. У статті аналізується визначення поняття «моделювання», окреслено основні принципи та етапи побудови наукової моделі. Автором показано, що цей універсальний метод пізнання сприяє дослідженню складних педагогічних систем, відображаючи в модельних уявленнях їх сутнісні характеристики, структуру, основні компоненти і взаємозв'язки.

Abstract.

Modelling method is one of the most acceptable, adequate, objective and reliable methods of scientific research, which allow to analyze the phenomena or processes in pedagogical science as objectively and comprehensively as possible with minimal losses and risks. The article analyzes the definition of "modeling", outlines the basic principles and stages of building a scientific model. The author shows that this universal method of cognition contributes to the study of complex pedagogical systems, reflecting in the model representations their essential characteristics, structure, basic components and interrelations.

Ключові слова: модель, моделювання, абстракція, дослідження, педагогічне дослідження, об'єкт пізнання

Keywords: model, modeling, abstraction, research, pedagogical research, object of knowledge

Враховуючи той факт, що характерною особливістю науки ХХ-ХХІ століття стало активне використання методу моделювання, представляється доцільним розглянути проблему взаємовідносин

зазначеного методу і різних наук з метою пошуку найбільш адекватного, об'єктивного і надійного фундаменту наукових досліджень.

Загальні принципи моделювання та його роль у природних науках вивчені достатньо, до того ж більшість дослідників підкреслюють модельний характер наших наукових уявлень про світ природи і суспільства, знань про мислення та його закономірності. Зокрема, у відомій статті «Роль моделей у науці», А. Розенблут і Н. Вінер зазначали: «Мета і результат наукового дослідження – домогтися розуміння і контролю над деякою частиною Всесвіту ... Жодна з частин Всесвіту не є настільки простою, щоб її можна було зрозуміти і управляти нею без абстракції. Абстракція – це заміна даної частини Всесвіту деякою її моделлю, моделлю схожою, але більш простої структури. Таким чином, побудова моделей формальних, або ідеальних («уявних»), з одного боку, і моделей матеріальних – з іншого, в разі потреби займає центральне місце в процедурі будь-якого наукового дослідження» [5, с. 24]. Така оцінка ролі моделей тісно пов'язана з природою людської діяльності, спрямованої на освоєння навколишнього світу шляхом його перетворення відповідно до потреб та інтересів людей.

Після виникнення і розвитку кібернетики, в якій побудова моделей різних систем, що самоорганізуються, є одним з основних принципів дослідження, посилюється інтерес до поняття моделі як специфічного засобу пізнання. І сьогодні завдяки застосуванню комп'ютерів перед дослідниками, які аналізують пізнавальні можливості моделювання, відкрилися нові можливості.

Приблизно з середини ХХ століття моделювання осмислюється як загальнонауковий метод і починається розробка проблем його застосування в соціально-гуманітарному, зокрема психологічному і педагогічному пізнанні.

Так, дослідники відзначають, що до використання моделей при вивченні соціальних явищ вдаються у тих випадках, коли безпосереднє вивчення об'єкта, що цікавить, (з певних причин) неможливо або коли це недоцільно (наприклад, якщо це пов'язано зі значними труднощами). І хоча «багатофакторність соціальних явищ і процесів, історичність, сильна взаємодія між елементами соціальної системи і складний характер зв'язків, наявність суб'єктивного фактору і цілеспрямованість соціальних систем зумовлюють істотну відмінність соціальних моделей як інструмента пізнання від моделей, що використовуються в природних і технічних науках» [7, с. 167], метод моделювання залишається одним з небагатьох специфічних методів, що дозволяють на моделях, а не в реальному житті «програвати» різні соціальні сценарії.

Моделюванню проблемних ситуацій присвячено цілий напрям у психологічній науці. Створення позитивних умов для зміни особистісних якостей людини, профілактика прецедентів у людей з нестійкою системою психіки, пошук оптимальних умов реабілітації людей, які зазнали насильства – ось неповний перелік проблем, у вирішенні яких дослідники звертаються в першу чергу до методу моделювання – щоб уникнути збоїв, негативних відхилень і непередбачуваних наслідків [1, с. 14].

З цього приводу, М. Ярмаченко зазначає, що моделювання лежить в основі будь-якого методу наукового дослідження – як теоретичного, при проведенні якого дослідник використовує різнопланові знакові, абстрактні моделі, так й при проведенні експериментального дослідження, в якому застосовуються предметні моделі [4, с. 323]. Це такий загальнонауковий метод дослідження, при якому вивчається образ об'єкта пізнання (умовний чи уявний: абстракція, зображення, формула, схема, план, блок-схема алгоритму тощо) у вигляді моделі, але результат вивчення моделі переноситься на об'єкт. Таким чином, моделювання є процес побудови моделі або дослідження об'єктів пізнання на їх моделях.

Моделювання передбачає побудову та дослідження моделей об'єктів, явищ, процесів, що реально існують, з метою:

- визначення або покращення характеристик об'єктів пізнання;
- раціоналізації способів побудови;
- управління і прогнозування.

Аналіз наукової літератури показав, що в сучасних педагогічних дослідженнях широко використовується метод моделювання. Цей універсальний метод пізнання сприяє дослідженню складних педагогічних систем, відображаючи в модельних уявленнях їх сутнісні характеристики, структуру, основні компоненти і взаємозв'язки.

На думку В. Михеєва, розповсюджене застосування методу моделювання в педагогічних дослідженнях можна пояснити «різноманіттям його гносеологічних функцій, що зумовлює вивчення педагогічних явищ і процесів на спеціальному об'єкті – моделі, яка є проміжною ланкою між суб'єктом – педагогом, дослідником і предметом дослідження, тобто певними властивостями і відношеннями між елементами навчально-виховного процесу» [2, с. 5].

Педагогічне моделювання в широкому сенсі – педагогічний конструкт і ресурс верифікації якості науково-педагогічного пошуку моделі розвитку та освіти, що гарантує багатовимірність порівняння, зіставлення, оптимізації можливостей самореалізації, співробітництва, розвитку і спілкування особистості. Педагогічне моделювання у вузькому сенсі – процес виявлення можливостей детермінації і вирішення завдань розвитку в системному пошуку оптимальних ресурсів і продуктів інтелектуальної та комбінованої праці, що визначають умови і можливості персоніфікованого співробітництва та само-реалізації, соціалізації і спілкування. Педагогічне моделювання в локальному розумінні – метод науково-педагогічного дослідження, що деталізує та уточнює можливість якісного виявлення і вирішення освітніх завдань.

С. Мельник, описуючи процес моделювання педагогічних процесів, зауважує, що він складається з певних етапів:

- 1) постановка мети розв'язання педагогічної проблеми за допомогою моделі;
- 2) визначення основних компонентів педагогічної системи, які становлять її сутність;

- 3) виявлення об'єктивно існуючих взаємозв'язків між компонентами системи;
- 4) переведення компонентів системи абстрактною мовою (символікою);
- 5) вибір способів зображення моделі та її побудова [2, с. 26].

Отже, метод моделювання дозволяє досліднику чітко виділити структурні компоненти, які утворюють цілісну систему, схематично відобразити відношення та зв'язки між визначеними компонентами, визначити методи, форми, системи оцінки об'єкта дослідження.

Для того щоб дослідник мав можливість використання розробленої ним моделі, дослідники визначають низку вимог до її побудови. Перша вимога – це достатній рівень співвідношення середовища з моделлю. Йдеться про те, що модель має бути узгоджена з науковим середовищем, в якій їй належить функціонувати. Інший момент полягає у тому, що необхідно в самому середовищі створити передумови для функціонування побудованої моделі. Друга вимога – це певна простота моделі, що використовується. З одного боку, вона повинна відображати всю багатоаспектність реальної ситуації. З іншого, простота моделі зумовлена необхідністю використання її як певного робочого інструменту, який має бути очевидним і зрозумілим. Третьою вимогою є адекватність моделі, що означає, що вона має бути емкісною, чіткою та реальною [8, с. 136].

Отже, враховуючи вищесказане, доцільно зробити висновок про те, що метод моделювання є од-

ним з найбільш прийнятних адекватних, об'єктивних і надійних методів наукових досліджень, що дозволяють максимально об'єктивно і всебічно аналізувати явища або процеси у педагогічній науці при мінімальних втратах і ризиках.

Список літератури

1. Абрамзон М.И. Моделирование динамики этических систем. *Психологический журнал*. 1996. Т. 17, № 2. С. 12-16.
2. Мельник С.В. Моделирование діяльності інноваційного навчального закладу – Школи сприяння здоров'ю. Рідна школа. 2006. № 4. С. 25-29.
3. Михеев В. И. Моделирование и методы теории измерений в педагогике. М.: КомКнига, 2006. 200 с.
4. Педагогічний словник / За ред. М.Д.Ярмаченка. К.: Педагогічна думка, 2001. 363 с.
5. Розенблют А., Винер Н. Роль моделей в науке. *Модели в науке и технике* / под. ред. Я. Г. Неуймин. Л.: Наука, 1984. С. 171-175.
6. Турияница З.В. Модель формування готовності до професійного самовдосконалення в майбутніх майстрів виробничого навчання. *Науковий огляд*. 2016. № 1 (22). С. 35-40.
7. Федосеев В.В. Математическое моделирование в экономике и социологии труда. Методы, модели, задачи. М.: Юнити, 2015. 167 с.
8. Швець Д. В. Модель формування готовності майбутніх офіцерів ОВС до охорони і забезпечення громадського порядку. *Вісник Національного університету оборони України. Зб-к. наук. праць*. К.: НУОУ, 2014. Вип. 4 (41). С. 135-139.

УДК: 376.37

*Балабина Мария Николаевна,
Смоленский государственный университет, г. Смоленск
Колодовская Елена Анатольевна
Смоленский государственный университет, г. Смоленск*

К ВОПРОСУ О ВЛИЯНИИ МАЛЫХ ФОЛЬКЛОРНЫХ ФОРМ НА ВОСПИТАНИЕ И РАЗВИТИЕ ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА С ОБЩИМ НЕДОРАЗВИТИЕМ РЕЧИ (ОНР).

*Balabina Maria Nikolaevna
Smolensk State University, Smolensk
Kolodovskaya Elena Anatolyevna
Smolensk State University, Smolensk*

TO THE QUESTION OF THE INFLUENCE OF SMALL FOLKLORE FORMS ON THE EDUCATION AND DEVELOPMENT OF CHILDREN OF PRESCHOOL AGENCY WITH GENERAL UNDERVISION OF SPEECH (ONR).

Аннотация.

В данной статье рассмотрены основные аспекты влияния малых фольклорных форм на воспитание детей дошкольного возраста с общим недоразвитием речи (ОНР).

Abstract.

This article discusses the main aspects of the influence of small folklore forms on the upbringing of preschool children with general speech underdevelopment (OH).

Ключевые слова: *дети дошкольного возраста с ОНР, фольклор, малые фольклорные формы, загадки, нелепицы, нескладухи, пестушки, потешки, скороговорки, чистоговорки.*

Keywords: *preschool children with ONR, folklore, small folklore forms, riddles, absurdities, clumsy clue, petals, nursery rhymes, tongue twisters, tongue twisters.*